

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A gyermekprostitúció jogi szabályozásának alakulása, megelőzésének irányvonalai

Szerző:

dr. Bors Marianna

Budapest, 2024. március 1.

1. Bevezetés

Jelen értekezés a gyermekkorúakkal, mint a gyermekprostitúciós bűncselekmények áldozataival foglalkozik, így kizárólag sértetti oldalon szerepelnek a tizennyolc év alattiak.

1.1. A szexuális cselekmény és a prostitúció fogalma

A gyermekprostitúció fogalmának megfelelő értelmezéséhez kiindulópont a szexuális cselekmény és a prostitúció foglmainak a meghatározása. Ezeket a hatályos Btk. értelmező rendelkezései között találjuk. A Btk. 459. § (1) bekezdésének 27. pontja alapján „szexuális cselekmény a közösülés és minden súlyosan szemérem sértő cselekmény, amely a nemi vágy felkeltésére, fenntartására vagy kielégítésére alkalmas, vagy arra irányul”.¹ A prostitúció fogalmáról a 25. pont rendelkezik, eszerint „a prostitúció a rendszeres haszonszerzés céljából történő szexuális cselekmény végzése”².

1.2. A gyermekprostitúció fogalma

A Gyermekjogi Egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv szerint gyermekprostitúciónak minősül a gyermek szexuális tevékenységekben való felhasználása, ami díjazás vagy más ellenszolgáltatás fejében történik.³

Az Európai Unió kezdetben adós maradt a prostitúció fogalmának meghatározásával, később az Európa Tanács 2004/68/IB számú határozata a gyermekek szexuális kizsákmányolását már az emberkereskedelemtől elkülönülten szabályozta⁴, azonban még ekkor sem került ténylegesen meghatározásra a prostitúció fogalma.

Az Európai Parlament és a Tanács 2011/93/EU irányelve ad uniós jogszabályként elsőként pontos meghatározást a gyermekprostitúció tekintetében, miszerint szexuális cselekményekre való felhasználása a gyermeknek, tehát azért cserébe adnak vagy ígérik pénzt, egyéb díjazást vagy

¹ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről. (Btk.) 459. § (1) 27. pont.

² Btk. 459. § (1) 25. pont.

³ A gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló, a Gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv. 2. cikk (b).

⁴ Az Európa Tanács 2004/68/IB számú határozata a gyermekek szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről. 2. cikk.

ellenértéket, hogy a gyermek részt vesz szexuális tevékenységben, attól függetlenül, hogy azt a gyermek számára vagy harmadik személy számára adják vagy ígérik.^{5 6}

1.2.1. A gyermeki életkor és jellegzetességek meghatározása

Magyarországon a tizennyolc év alatti személy már felelősségre vonható büntetőjogilag tizennégy éves kortól, de egyes súlyosan minősülő bűncselekmények esetén már tizenkét éves kortól büntethető az elkövető.⁷ Azonban sértetti oldalról tekintve minden tizennyolc év alatti személy kiskorúnak minősül. Az irányadó nemzetközi egyezmények egységes tartalma alapján minden gyermeknek joga van a fejlődéshez, ahhoz, hogy kinyilváníthassa saját véleményét és az eljáró hatóságok mindig a gyermekek legfőbb, mindenek feletti érdekei mentén járjanak el úgy, hogy semmilyen hátrányos megkülönböztetés ne érhesse őket.

A gyerekeknek életkoruk folytán még hiányoznak az érdekérvényesítő képességeik életük alakításában, nem tudják megvédeni magukat, agyuk sem tudja még a cselekedeteik lehetséges következményeit felismerni, tehát nem képesek körültekintő döntést hozni a sorsukat illetően.⁸

Emberi jogi és pszichológiai nézőpontból a szexuális kizsákmányolás áldozatainak számítanak a tizennyolc éven aluliak, az államoknak kötelességük őket megvédeni.⁹

2. Jogtörténeti áttekintés

Az államok a huszadik század végére határozták el, hogy nemzetközi szinten együttműködnek a prostitúció kizsákmányolásának szabályozása terén a gyermekeket érintő területeken. Ezáltal lehetővé vált a gyermekprostitúció és az emberkereskedelem bűncselekményének elkülönülten való kezelése.¹⁰

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2011/93/EU irányelve 2. cikk d).

⁶ GÁL Andor: *A gyermekprostitúció anyagi büntetőjogi kérdései, különös tekintettel az ügyfél cselekményére*. De iurisprudentia et iure publico JOG- ÉS POLITIKATUDOMÁNYI FOLYÓIRAT VII. évfolyam, 2013/2. szám. 4.

⁷ Btk. 15. § - 16. §.

⁸ VARGA-SABJÁN Dóra - SEBHELYI Viktória: *Gyermekeprostitúció - Magyarországi helyzetkép emberi jogi és pszichológiai nézőpontból*. Fundamentum /2018. 1. szám. Tanulmány. 44.

⁹ VARGA-SABJÁN-SEBHELYI (2018) i.m. 44.

¹⁰ GÁL (2013) i.m. 3.

Gál Andor a gyermekprostitúció anyagi jogi kérdéseit taglaló tanulmánya szerint a gyermekprostitúció szabályozását érintő nemzetközi intézmények csak a huszonegyedik század elején jelentek meg. A nemzetközi szervezetek ekkor a büntetőjog minden eszközét igénybe véve teljes határozottsággal szálltak szembe a bűncselekménykörbe tartozó magatartások ellen, tekintve, hogy ezen a területen a fiatalkorúak védelme más területekhez képest nagyobb erőfeszítéseket igényel.¹¹

2.1. Nemzetközi szabályozás

A fokozott figyelmet igénylő gyermeki korosztály védelme a gyermekprostitúció terén a nemzetközi jogi dokumentumokban a hazai szabályozásnál korábban jelent meg.

2.1.1. A Gyermekjogi Egyezmény szabályai és jelentősége

Az ENSZ 1989-ben fogadta el a Gyermek jogairól szóló Egyezményt, melyben az államok vállalták, hogy fellépnek a gyermekek prostitúciós célú kizsákmányolása ellen. Az Egyezmény az egyik legfontosabb olyan nemzetközi dokumentum, amelynek a középpontjában a gyermekek érdekei állnak.¹² A Gyermekjogi Egyezmény 34. cikkében szerepel a gyermekek prostitúciós célból történő kizsákmányolása. Az Egyezményhez csatlakozott államok arra kötelezték magukat, hogy a nemi kizsákmányolás és a nemi erőszak minden formájától megvédik a gyermekeket, intézkedéseket tesznek, hogy megakadályozzák a gyermekek kényszerítését vagy ösztönzését a törvénytelen nemi tevékenységekre, a gyermekek prostitúció nemi tevékenység céljára vagy pornográf jellegű anyagok elkészítése céljára történő kizsákmányolását.¹³

¹¹ GÁL (2013) i.m. 1.

¹² CSAPUCHA Bernadett: *A gyermekpornográfia hazai büntetőjogi szabályozása, s a jelenség ellen folytatott küzdelem a nemzetközi dokumentumok tükrében*. Büntetőjogi Szemle 2020/1. 3.

¹³ 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről. 34. cikk.

2.1.2. A Fakultatív Jegyzőkönyv

A Gyermekjogi Egyezményhez fűzött, a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló Fakultatív Jegyzőkönyv 2000-ben ténylegesen kötelezte a csatlakozott államokat, hogy tevőlegesen lépjenek fel a fiatalkorúakat érintő prostitúció területén. A Fakultatív Jegyzőkönyv 3. cikke a gyermekek gyermekprostitúciós célokra való megszerzését, felajánlását, kerítését, szexuális kizsákmányolását külön kiemeli, továbbá leszögezi, hogy a részes államok ezen cselekmények büntetésénél kell, hogy a cselekmények súlyos természetét figyelembe vegyék.¹⁴ A Jegyzőkönyv 10. cikke deklarálja a részes államok vállalását, miszerint megállapodások által megtesznek minden lépést a nemzetközi együttműködés megerősítésére a gyermekprostitúció, a gyermekszexturizmus elkövetőinek kivizsgálása, a megelőzés és az elkövetők megbüntetése érdekében. Ugyanezen cikk tartalmazza azt a célt, hogy a részes államok segítik az együttműködést a szegénység és az elmaradottság, mint okok kezelése érdekében, melyek kiváltói a gyermekek prostitúciójával, a szexturizmussal kapcsolatos sérülékenységeknek.¹⁵

2.1.3. A Lanzarote-i Egyezmény fontos megállapításai

A Lanzarote-i Egyezmény a gyermekek szexuális kizsákmányolása egyik formájának tekinti a gyermekprostitúcióval kapcsolatba hozható bűncselekményeket.¹⁶ A Lanzarote-i Egyezmény a céljai között deklarálja a megelőzést a szexuális kizsákmányolás és bántalmazás ellen, a bántalmazott gyermekkorú áldozatok jogai védelmét.¹⁷ Az Egyezmény 18. Cikkelye büntető anyagi jogi rendelkezésként határozza meg a szexuális bántalmazást, mint a gyermekekkel való olyan szexuális tevékenységeket, melyek magukban foglalják egyrészt a kényszerítéssel vagy fenyegetéssel való alkalmazást, másrészt a bizalmi vagy befolyásolási viszonytal visszaélést, harmadrészt a gyermek kiszolgáltatott vagy függő helyzetével való visszaélést. A bántalmazás körébe tartozik az olyan gyermekkel való szexuális tevékenység is, aki nem érte még el a nemi életre vonatkozó kort.¹⁸ A 19.

¹⁴ A gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló, a Gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv. 3. cikk.

¹⁵ (i.m.) Fakultatív Jegyzőkönyv. 10. cikk.

¹⁶ 2015. évi XCII. törvény az Európa Tanácsnak a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelméről szóló Egyezménye kihirdetéséről, valamint ezzel összefüggésben egyes törvények módosításáról. 4. cikk.

¹⁷ Az Európa Tanács Egyezménye A gyermekek védelméről a szexuális kizsákmányolás és a szexuális bántalmazás ellen. (Lanzarote-i Egyezmény) 1. Cikkely.

¹⁸ (i.m.) (Lanzarote-i Egyezmény) 18. Cikkely.

Cikkely tartalmazza a gyermekprostitúcióval kapcsolatos bűncselekményeket: a gyermekek prostitúcióra való toborzása vagy küldése, a gyermekek prostitúcióba kényszerítése vagy a gyermekek ilyen tevékenységéből haszon húzása, illetve a gyermekprostitúció igénybevétele.¹⁹ Az Egyezmény a Megelőző intézkedései között szabályozza, miszerint a csatlakozó államok tegyenek meg minden intézkedést, hogy gyermekekkel rendszeresen kapcsolatba kerülő munkakörökben olyanok ne dolgozhassanak, akiket korábban gyermekek szexuális bántalmazásáért ítélték el.²⁰ Szól az Egyezmény a média fontosságáról a tekintetben, hogy megfelelő tájékoztatást adjon a gyermekbántalmazási téma minden vonatkozásáról, ösztönzi továbbá a hírközlési és az informatikai szektort, valamint az idegenforgalmat és a civil társadalmat, hogy dolgozzanak ki olyan politikákat, melyeknek célja a gyermekek szexuális kizsákmányolásának megelőzése.²¹

2.2. Magyar jogi szabályozás

Mind az 1949. évi XX. törvény, mind az Alaptörvény biztosítja a gyermekek különleges védelmét. Az Alaptörvény szerint a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemre és gondoskodásra minden gyermek jogosult. Az állam ezen elsőrendű kötelezettsége a gyermekvédelem terén egyszersmind a gyermekek alapvető jogaként aposztrofálható.²²

2.2.1. A nemzetközi egyezményeket ratifikáló magyar törvények

Hazánkban az 1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló New Yorkban 1989. november 20. napján kelt Gyermekek jogi Egyezményt hirdette ki és tette a magyar jogi szabályozás részévé. Az Egyezmény az ENSZ egyik legnagyobb körben elfogadott, továbbá ugyanilyen széles körűen támogatott nemzetközi jogi dokumentuma.²³ A törvény 34. cikke kötelezi a részes államokat arra, hogy

¹⁹ (i.m.) (Lanzarote-i Egyezmény) 19. Cikkely.

²⁰ (i.m.) (Lanzarote-i Egyezmény) 5. Cikkely.

²¹ (i.m.) (Lanzarote-i Egyezmény) 9. Cikkely.

²² Magyarország Alaptörvénye. XVI. cikk.

²³ 2009. évi CLXI. törvény indokolása a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló, a Gyermekek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv megerősítéséről és kihirdetéséről. Általános indoklás első bekezdés.

intézkedéseket tegyenek mind a hazai szabályozáson keresztül, mind pedig két- és többoldalú államközi megállapodások útján a gyermekek prostitúciós célú kizsákmányolása ellen.²⁴

A 2009. évi CLXI. törvény a Gyermekek jogairól szóló Egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyvet hirdette ki, ezáltal vált a hazai joganyag részévé. A törvény 2. cikkének b) pontja határozza meg, hogy a Jegyzőkönyv értelmében mi minősül gyermekprostitúciónak.²⁵ A Jegyzőkönyv előírja a részes államoknak, hogy mind nemzeti, mind nemzetközi szinten üldözzék ezen cselekményt, hazai jogszabályaik vonatkozásában pedig teremtsenek összhangot azokkal a kötelezettségekkel, melyeket a Jegyzőkönyv meghatároz és a kapcsolódó egyezmények rögzítenek.²⁶

A 2015. évi XCII. törvény az Európai Tanács Lanzarote-i Egyezményét hirdette ki.²⁷ Az Egyezmény értelmében a gyermekek szexuális kizsákmányolása és a velük szembeni szexuális zaklatás a 18. cikk és a 23. cikk között került szabályozásra, míg kifejezetten a gyermekprostitúcióval kapcsolatos bűncselekményeket a 19. cikk rögzíti.²⁸

2.3. Jogtörténeti összefoglalás

A pénzért vásárolt szexualitást az emberiség története folyamán soha nem kísérte a társadalom jóváhagyása.²⁹ Mikor a pénzen vásárolt szexualitásban kiskorúak is érintettek, akkor egyértelműen a társadalmi nemtetszés és felháborodás is jóval nagyobb, mint a felnőttkorúak között anyagi alapon létrejövő alkalmi nemi aktusok esetén.

²⁴ 1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről. 34. cikk.

²⁵ 2009. évi CLXI. törvény a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló, a Gyermekek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv megerősítéséről és kihirdetéséről. 2. cikk.

²⁶ 2009. évi CLXI. törvény indokolása a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló, a Gyermekek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv megerősítéséről és kihirdetéséről. Általános indoklás ötödik bekezdés.

²⁷ 2015. évi XCII. törvény az Európa Tanácsnak a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelméről szóló Egyezménye kihirdetéséről, valamint ezzel összefüggésben egyes törvények módosításáról. 1. §.

²⁸ (i.m.) 2015. évi XCII. törvény. 18-23. cikk.

²⁹ TAMÁSI Erzsébet: *Tiltás vagy támogatás. Idealizmus vagy realitás. A prostitúció szabályozásának alternatívái.* Magyar Jog. Ötvenkilencedik évfolyam 6. szám. 2012. június. Főszerkesztő: NÉMETH János. 321.

A magyar jogi szabályozásban a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények, valamint az emberkereskedelem bűncselekménye esetén, ezzel is megfelelően az uniós szabályoknak, az elévülési idő az általános szabályoktól eltérően került megállapításra, lehetőséget adva így a sértetteknek a nagykorúságuk elérését követően a feljelentés vagy a magánindítvány megtételére, ha erre korábban nem került volna sor.

Hazánkban 2014. év óta a legsúlyosabb szexuális bűncselekmények nem évülnek el. Szigorították a tizenkét év alatti gyermekek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmények miatt kiszabható büntetést, mivel ha a tizennyolc év alatti személy sérelmére elkövetett szexuális bűncselekményt ötévi szabadságvesztésnél súlyosabban rendeli büntetni a jogalkotó, akkor a bűncselekmény elévülése kizárt.³⁰

3. A gyermekprostitúció jogszabályokban foglalt rendszere

3.1. A hatályos Büntető Törvénykönyv rendszere

A 2012. évi C. törvény külön tényállást hozott létre a gyermekprostitúcióra vonatkozóan.

A magyar szabályozás fontos eleme, hogy már egyetlen szexuális cselekmény esetén megállapítható a prostitúció, nem szükséges hozzá a prostitúció folytatása, ami a „folytat” szó jelentéséből kifolyólag fogalmilag több cselekményt feltételez. Lényeges továbbá, hogy a jogi szabályozásba önálló tényállásként került be a gyermekprostitúció kihasználása. A fentiek szerinti cselekményeket a nemzetközi dokumentumok szintén külön szabályozzák.³¹

³⁰ Általános vita a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló T/16365. javaslatról. Wolters Kluwer Jogtár. 6.

³¹ VASKUTI Gergely: *A gyermekprostitúció kriminológiai és jogi megközelítésben; gyermekprostitúció és gyermekvédelem Magyarországon.* Család és családtagok Jogági tükröződések. Szerkesztette: SZEIBERT Orsolya. 2018. 318.

A passzív alany mindegyik prostitúciós tevékenységnél a tizennyolcadik évét be nem töltött személy, tehát az, aki a prostitúciós tevékenységet végzi.

A gyermekprostitúció jelenlegi hazai szabályozását áttanulmányozva három törvényi tényállást kívánok kiemelni: a kerítést, a prostitúció elősegítését, valamint a gyermekprostitúció kihasználását.

A kerítés tényállása - „aki haszonszerzés céljából valakit szexuális cselekmény végzésére másnak megszerez”³² - más személyek nemi kapcsolatába való beavatkozást bünteti, ha az haszonszerzés céljából történik. A kerítés alapesetének elkövetési magatartásai haszonszerzési célzatúak. A (2) bekezdés - „aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt prostitúcióra felajánl vagy felhív”³³ - szerint a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy prostitúcióra felajánlása vagy felhívása bűncselekmény. Ebben a szabályozásban egy önálló büntett került megalkotásra és ezzel egy előkészületi cselekményt rendel büntetni a (2) bekezdés, melynek a büntetési tétele az (1) bekezdésben foglalthoz képest magasabb.³⁴ A kerítésnek ez a (2) bekezdésben szabályozott része egy teljesen új alakzat, melyben a passzív alany a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy, az elkövetési magatartás pedig az ő felhívása vagy felajánlása a prostitúciós tevékenységre. A bűncselekmény tettese bárki lehet, akár fiataalkorú is. Az elkövetési magatartások a kerítésnél mind előkészületi jellegű cselekmények, melyek a tizennyolc év alatti személy prostitúciójához kapcsolódnak. A bűncselekmény annyi rendbeli, amennyi a tizennyolcadik év alatti passzív alanyok száma. A felajánlásnak egy konkrétan azonosítható passzív alanyra kell vonatkoznia. A felhívás a passzív alany befolyásolása, komoly célzattal, a célzat, hogy a passzív alany kifejtse a prostitúciós tevékenységet. A felhívás jöhet az ügyféltől is, nem feltétlen kell harmadik személytől származnia.³⁵

A prostitúció elősegítése - „aki mást prostitúcióra rábír”³⁶ - tényállás a részesi magatartásokat nyilvánítja büntetendővé. A jogalkotó a Btk. 201. §-a alatt olyan részesi magatartásokat rendel büntetni, amelyek az alapcselekményhez kapcsolódnak, maga az alapcselekmény (a prostitúció)

³² Btk. 200. § (1).

³³ Btk. 200. § (2).

³⁴ GÁL (2013) i.m. 25.

³⁵ Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez. Szerkesztette: Karsai Krisztina. Wolters Kluwer Jogtár. 355.

³⁶ Btk. 201. § (1).

azonban nem bűncselekmény. A gyermekek esetében ezeket a cselekményeket súlyosabban rendeli büntetni a jogalkotó. Az (1) bekezdés szerinti bűncselekmény akkor lesz befejezett, ha a passzív alany kifejtette a prostitúciós magatartást, a passzív alany lehet akár férfi, akár nő.³⁷ A (2) bekezdés - „aki a bűncselekményt tizennyolcadik életévét be nem töltött személy prostitúciójával összefüggésben követi el, vagy tizennyolcadik életévét be nem töltött személy prostitúciójához segítséget nyújt”³⁸ - a prostitúciós tevékenységre rábíró személy cselekményét bünteti, a büntetési tétel ebben az esetben is magasabb, mint az (1) bekezdés esetén.³⁹ Ebben a tényállásban egyébként a passzív alany prostitúciójához kapcsolódó bűnsegédi magatartás a tettesi cselekmény. A fiataalkorú prostitúciójához kapcsolódóan bármely jellegű segítségnyújtás büntetendő.⁴⁰ A Btk. 203. § (4) bekezdése szerinti bűncselekmény valósul meg, ha a prostitúciós tevékenységhez bordélyház adja a keretet, és a bordélyházban tizennyolc év alatti személy folytat prostitúciót.

A gyermekprostitúció kihasználása bűncselekmény jogi tárgya a gyermekek védelme a szexuális kizsákmányolással szemben, illetve a nemi erkölcs védelme. A magyar büntetőjogban ez a bűncselekmény ebben a formában nem létezett, bár a 1978. évi Btk. 202/A. §-a szerinti megrontás, továbbá a 205. § (3) bekezdés a) pontja szerinti üzletszerű kéjelgés elősegítése bűncselekmények elkövetési magatartásai a gyermekprostitúció kihasználása bűncselekménnyel rokonságot mutatnak. A gyermekprostitúció kihasználása szakasz alatt gyakorlatilag olyan tényállások találhatók, melyek nem épülnek egymásra.⁴¹

„Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személy prostitúciójából haszonszerzésre törekszik, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”⁴² Itt az elkövetési magatartás a haszonszerzésre törekvés a passzív alany általi prostitúcióból. Az elkövető haszonszerzése alkalmi jellegű, tehát nem egyenlő a kitartottsággal. A bűncselekmény tettese bárki lehet, a cselekményt egyenes szándékkal lehet elkövetni.⁴³

³⁷ (i.m.) Nagykommentár. 356.

³⁸ Btk. 201. § (2).

³⁹ GÁL (2013) i.m. 26.

⁴⁰ (i.m.) Nagykommentár. 356.

⁴¹ (i.m.) Nagykommentár. 359.

⁴² Btk. 203. § (1).

⁴³ (i.m.) Nagykommentár. 359.

„Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személlyel való szexuális cselekményért ellenszolgáltatást nyújt”⁴⁴ - elkövetési magatartása ellenszolgáltatás nyújtása szexuális cselekményért cserébe. Az ellenszolgáltatás lehet akár vagyoni, akár személyi. A bűncselekmény abban az esetben nem valósul meg, ha az elkövető a passzív alanyt úgy beszéli rá a cselekményre, hogy valójában nincs szándékában az ellenszolgáltatást teljesíteni, csak abban az esetben beszélhetünk a cselekmény kísérletéről, amennyiben fennáll az ellenszolgáltatás nyújtására a szándék, de az ellenszolgáltatás juttatása ténylegesen nem jön létre valami okból. Mivel a tényállás nem határozza meg konkrétan, hogy ki az, akinek az ellenszolgáltatást nyújtania kell, így ez a személy lehet akár az, aki a passzív alannal a szexuális tevékenységet végrehajtja, de ugyanígy lehet egy harmadik személy is, ez utóbbi esetben, aki kifejti a cselekményt, felbújtónak minősül. A tényállás azt nem tartalmazza, hogy tettesként kizárólag a tizennyolc év feletti személyek vonhatók felelősségre, azonban értelemszerűen a tizennyolc év alattiak felelőssége ellentétben állna a nemzetközi és uniós irányelvekben megfogalmazott védelemmel. Maga a bűncselekmény aszerint fog egyrendbelinek vagy többrendbelinek minősülni, hogy mennyi a passzív alanyok száma.⁴⁵

„Aki részben vagy egészben tizennyolcadik életévét be nem töltött, prostitúciót folytató személlyel tartatja ki magát, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”⁴⁶ - tulajdonképpen a kitarottság minősített esetét jelenti, amennyiben tizennyolc év alatti prostituálttal tartatja ki magát valaki. Ha a prostituált időközben, vagyis a kitarotás ideje alatt eléri a nagykorúságot, akkor a cselekmény „csak” gyermekprostitúció kihasználásának minősül, nem lehet megállapítani halmazatban a kitarottsággal.⁴⁷

„Aki olyan bordélyházat tart fenn, vezet, vagy olyan bordélyház működéséhez szolgáltat anyagi eszközöket, amelyben tizennyolcadik életévét be nem töltött személy folytat prostitúciót, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”⁴⁸ - a bordélyház fenntartása által való prostitúció elősegítésének minősített esete.⁴⁹

⁴⁴ Btk. 203. § (2).

⁴⁵ (i.m.) Nagykomentár. 359.

⁴⁶ Btk. 203. § (3).

⁴⁷ (i.m.) Nagykomentár. 360.

⁴⁸ Btk. 203. § (4).

⁴⁹ (i.m.) Nagykomentár. 360.

3.2. A Szabálysértési törvény visszasságai

Magyarországon a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény az erkölcsvédelem alapján határozta meg a tizennégy és tizennyolc év közötti elkövetők helyzetét, fiatalkorú elkövetőként jelentek meg a tiltott prostitúció tényállását megvalósító személyek.⁵⁰ A Szabálysértési törvény 27. § (1) bekezdése határozza meg jelenleg is, hogy a törvény értelmében ki számít fiatalkorúnak, a szabálysértési törvény a tizennégy és tizennyolc év közötti fiatalkorúakat nem tekinti gyermeknek. Ha ezen törvényi meghatározásból indulunk ki és a fiatalkorúakra vonatkozó definíciót alkalmazzuk a tiltott prostitúció tényállására is, látható, hogy korábban még fiatalkorúak is megvalósíthatták a törvényi tényállást, tehát sérült a gyermekek szellemi, testi és erkölcsi fejlődéshez való joga.⁵¹ Egészen a Szabálysértési törvény 2020. évi módosításáig szabálysértésért vonták felelősségre a tiltott prostitúciót végző tizennégy és tizennyolc év közötti fiatalkorúakat.

A tényállást megvalósító fiatalokat elkövetőnek tekintették, emellett kísérletet tettek az eljárást lefolytató szervek arra is, hogy olyan tényeket és adatokat kutassanak fel, melyek esetleg kényszerítésre utalnak.⁵² Nagyon sok esetben viszont a tiltott prostitúció szabálysértése miatt a felelősségre vontaknak a cselekményükre vonatkozó indoka a megélhetési prostitúció volt, így a sértettek a kapott pénzből tartották fenn magukat és eszük ágában sem volt változtatni ezen.⁵³

A szervezett bűnözésről, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló törvény módosításával bekerült a rendelkezések közé, hogy a tizennyolcadik évét be nem töltött személy nem ajánlkozhat fel szexuális szolgáltatásra.⁵⁴

⁵⁰ A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény. (Szabs. tv.) 172. §.

⁵¹ Az alapvető jogok biztosának Jelentése az AJB-1485/2018. számú ügyben. Budapest, 2018. március. 4.

⁵² (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 39.

⁵³ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 37.

⁵⁴ 1999. évi LXXV. törvény a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról. 9. § (1a).

Fentiek szellemében módosult a Szabálysértési törvény, miszerint nem büntethető az elkövető a szexuális szolgáltatásra felajánlkozás tilalmának megszegése miatt, ha a cselekmény elkövetésekor a tizennyolcadik évét még nem töltötte be. A tizennyolc év alatti prostituáltakat tehát a módosítást követően a jogalkotó nem elkövetőként, hanem áldozatként kezeli, így velük szemben szabálysértési eljárás nem indítható.⁵⁵

3.3. A szabályozások konklúziói

A Büntető Törvénykönyvben a legnagyobb mértékben átalakított fejezet a szexuális bűncselekményeket taglaló rész.⁵⁶ Az új Törvénykönyv, haladva a korral, bizonyos fogalmakat teljesen újakkal váltott fel, így került például a szexuális erőszak a korábbi erőszakos közösülés és szemérem elleni erőszak helyére, a megrontást pedig a szexuális visszaélés fogalma váltotta fel.⁵⁷

Szomora Zsoltnak az új Büntető Törvénykönyv nemi bűncselekmények fejezetéről szóló tanulmányában ismertetett álláspontja szerint pozitív irányú fejlődés jött létre a nemi erkölcs elleni bűncselekmények újbóli szabályozásával, azonban az új jogalkotási lépés sem válassza szét a gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekményeket és a felnőttek sérelmére kényszerrel elkövetett bűncselekményeket. Mivel ez nem történt meg, nehéz felfedezni a szabályozásban az átláthatóságnak való megfelelést. A gyermekprostitúcióval foglalkozó része a Büntető Törvénykönyvnek túl szerteágazó szempontoknak kívánt megfelelni, a tényállások ebből fakadóan nem mindig átláthatók. Sokszor azonos kérdés szabályozására több tényállásban került sor, azonban nem egymásra épülve, így ellentmondásosan értelmezhetők.⁵⁸

⁵⁵ (i.m.) Szabs. tv. 172. §.

⁵⁶ NÉMEDI Márk: *Változások a gyermekpornográfia szabályozásában Magyarországon és az Európai Unióban*. Pisa. 2016. Jogi Fórum Publikáció. 1.

⁵⁷ CSAPUCHA (2020) i.m. 3.

⁵⁸ SZOMORA Zsolt: *Megjegyzések az új Büntető Törvénykönyv nemi bűncselekményekről szóló XIX. fejezetéhez*. Tanulmányok. 2013. 11. szám. 657.

Nagy Alexandra a szexuális önrendelkezés és a büntetőjog című munkájában úgy foglal állást, hogy a gyermekek szexuális önrendelkezésének sérelmét büntető tényállási rendszer a korábbi Büntető Törvénykönyv szerinti szabályozáshoz képest fokozottabban védi a passzív alanyokat, mivel több szinten biztosítja a szexuális szabadság védelmét, még akkor is, ha a minősítés kérdéskörében akad kétértelműség, azt azonban nem lehet vitatni, hogy az új magyar szabályozásban nincs olyan terület, mely szabályozatlan maradt volna.⁵⁹

A Szabálysértési törvény fentiekben ismertetett módosítása értelmében pedig tizenhét év alatti személy már nem vonható felelősségre, nem büntethető tiltott prostitúció szabálysértés elkövetése miatt.

4. Szervezett bűnözés - gyermekprostitúció

4.1. A gyermekkereskedelem mibenléte

A világon évente körülbelül kétfélmillió gyerekből válik prostituált, írta a gyermekek szexuális kizsákmányolásáról szóló tanulmányában Kránitz Mariann.⁶⁰ Nagyon magas ez a szám, holott a kétezres évek elejéről származik, az eltelt huszonhárom év alatt pedig még inkább nőtt az esetek száma.

Az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága által kijelölt különleges megbízott a vizsgált huszonhét országban az eltűnt gyermekek számának növekedő arányával kapcsolatban észrevételezte, hogy a gyermekek eltűnése az első lépés a szexuális kizsákmányolásuk útján.⁶¹

⁵⁹ NAGY Alexandra: *A szexuális önrendelkezés és a büntetőjog, különös tekintettel a bírói gyakorlatra*. Miskolci Jogi Szemle 14. évfolyam (2019) 1. szám 1. kötet. 147.

⁶⁰ KRÁNITZ Mariann: *A gyermekek szexuális kizsákmányolása: prostitúció, pedofília, pornográfia*. Belügyi Szemle. 2000/4-5. 95.

⁶¹ SZOTYORI NAGY Viktória: *Az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága által kijelölt különleges megbízott 2006-os Jelentése gyermekek eladása, gyermekprostitúció és gyermekpornográfia ügyeiben*. Család Gyermek Ifjúság XVI. évfolyam 2007/5. 30.

A gyermekek megóvása az utazó szexuális bűnelkövetőktől címet viselő, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményében rögzítésre került, hogy a gyermekeket szexuális céllal kizsákmányolók nagy része helyben élő személy a világ minden részén, azonban napjainkra a gyermekek sérelmére utazás közben elkövetett szexuális zaklatás a jól jövedelmező világméretű szexipar része lett.⁶² Rejtett és bűnös jellege, valamint az áldozatok védtelensége miatt azonban nehéz az adatok gyűjtése. A kereskedelmi célú szexuális kizsákmányolás azonban világszinten jelen van, melybe beletartozik a gyermekek prostitúciós célú adásvétele is.⁶³

Hazánkban a gyermekkereskedelem látens, nagyrészt rejtve marad, mivel sokszor a hatóságok sem rendelkeznek megfelelő információval. A rendelkezésre álló adatok főleg azért hiányosak, mert hiányzik a gyermekáldozatok részére létrehozott különleges ellátási rendszer. Fentiekén kívül be sem tudják azonosítani az áldozatokat. Ördögi kör ez, mivel egymásra hat a rendszer hiányossága és az áldozatok alacsony száma: a kevés számmal indokolják, hogy nem szükséges önálló rendszer létrehozása, ugyanakkor önálló ellátórendszer hiányában a gyermekkorú áldozatokat nem lehetséges megfelelő módon sem azonosítani, sem ellátni.⁶⁴

A Hintalovon Alapítvány felmérése szerint a szexuális célú emberkereskedelem áldozatainak jelentős része az európai térségből Magyarországról kerül ki. A fokozott veszélyeztetettségnek kitett csoportot a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek alkotják. Európai viszonylatban, akik Magyarország területéről esnek áldozatul a szexuális célú emberkereskedelemnek, hatvannégy százaléka fiatalkorú, köztük minden tizenharmadik tizenegy év alatti gyermek.⁶⁵

⁶² Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (2009/C 317/07) véleménye A gyermekek megóvása az utazó szexuális bűnelkövetőktől. 2.2. pont.

⁶³ (i.m.) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (2009/C 317/07) véleménye 2.7. pont.

⁶⁴ VIDRA Zsuzsanna, BARACSI Kitty, KATONA Noémi és SEBHELYI Viktória: *Gyermekkereskedelem Magyarországon: Szexuális kizsákmányolás, koldultatás és zsebtolvajlásra kényszerítés*. Felelős szerkesztő: JAKOBS Lilla. Közép-európai Egyetem Közpolitikai Tanulmányok Központja. Budapest, 2015. 154.

⁶⁵ Általános vita a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló T/16365. javaslatról. Wolters Kluwer Jogtár. 9.

A hivatalos magyar kriminálstatisztikai adatbázis szerint ugyanakkor csak néhány emberkereskedelemmel kapcsolatos esetet rögzítenek éves szinten. Mivel a statisztikai adatgyűjtés hiányos és téves képet ad a valósághoz képest, emiatt az adatgyűjtési rendszer fejlesztését is célul tűzték ki.⁶⁶

4.2. A gyermekprostitúcióba való sodródás okai

Milyen módon válnak áldozattá azok a gyerekek, akik később érintettek lesznek a prostitúcióban? Már azt megelőzően, hogy egyáltalán elkezdenék folytatni ezt a tevékenységet, mivel a saját családi környezetükben megélt bántalmazások, testi és lelki abúzusok eleve ebbe az irányba terelik őket. Számos példája lehet a bántalmazásnak, többek között az elhanyagolás, a szülők alkoholfüggősége, szerhasználata, mentális problémái, a szóbeli bántalmazás, a hozzátartozó részéről átélt szexuális abúzus. A szenvedéseket megtapasztaló gyerekek pedig gyakran saját maguk védelmében elhagyják otthonukat.⁶⁷

A szökés és csavargó életmód folytatásától már csak egy ugrás a prostitúciós tevékenység felé sodródás.⁶⁸ Az adatok azt igazolják, hogy minél hosszabb ideig él valaki prostitúcióban, annál inkább valószínűsíthető, hogy az igazságszolgáltatással is kapcsolatba fog kerülni, ráadásul minél fiatalabb korban sodródik bele, annál hosszabb távon marad benne.⁶⁹ Az átlagos bekerülési életkor tizenhárom év, ennyi idősen pedig a fiatalok nem tudnak még átgondolt döntéseket hozni.⁷⁰

A mélyszegénység az egyik legfőbb oka az áldozattá válásnak. Azonban több kockázati tényező összejárása kell ahhoz, hogy egy gyermek áldozati szerepbe kerüljön. A szegénység csak az egyik, emellett jelentős tényező a szegregált településen való élet, valamint az állami gondozotti státusz. Léteznek olyan tényezők is, melyek éppúgy jelen vannak a szegény és a kevésbé szegény, valamint a

⁶⁶ VIDRA-BARACSI-KATONA-SEBHELYI (2015) i.m. 151.

⁶⁷ VASKUTI (2018) i.m. 320-321.

⁶⁸ VASKUTI (2018) i.m. 321.

⁶⁹ VASKUTI (2018) i.m. 322.

⁷⁰ VASKUTI (2018) i.m. 323.

szegregált és a szegregáció nélküli településeken élő gyermekek esetében, jelesül a szerhasználat, a gyermek bántalmazása, a családi diszfunkcionalitás.⁷¹

Gyakori, hogy a futtatók a kiszolgáltatott helyzetben lévő gyerekeket először kedves ígéretekkel magukhoz csábítják, majd egy bizonyos idő után zsarolással, fenyegetéssel, bántalmazással és meglévő kapcsolataiktól való teljes elszigeteléssel bírják rá a prostitúció világába való belépésre és bent maradásra.⁷²

4.3. A gyermekprostitúció és a gyermekkereskedelem kapcsolata

A prostitúciós tevékenység nem választható külön a szervezett bűnözés más formáitól sem, mint például az emberkereskedelem, gyermekkereskedelem.

A huszadik század végére a prostitúció és a gyermekprostitúció világszerte változáson ment keresztül, már nem állt meg az országhatárnál, hanem országokon átívelő „iparaggá” szélesedett.⁷³ Hazánk fogadó, küldő és egyben tranzitország révén, a gyermekkereskedelem szempontjából, mint forrás játszik szerepet.⁷⁴

A nemi szerepek és a szexuális normák változásával változott a szexualitásra vonatkozó törvényi szabályozás. A változás lényege, hogy az erkölcsvédelem helyett fokozatosan a nemi élet szabadsága került előtérbe, a szexuális önrendelkezés vált a fő értéké, nem pedig az erkölcsi szempontok.⁷⁵

A 4.1. pontban említett hivatalos kriminál statisztikában rögzített alacsony szám egyik oka az a hiányosság, miszerint egyetlen fiúprostitúciós eset sem került hivatalosan rögzítésre, annak ellenére,

⁷¹ VIDRA-BARACSI-KATONA-SEBHELYI (2015) i.m. 169.

⁷² VASKUTI (2018) i.m. 324.

⁷³ KRÁNITZ Mariann: *A gyermekek szexuális kizsákmányolása: prostitúció, pedofília, pornográfia*. Belügyi Szemle. 2000/4-5. 93.

⁷⁴ HARTMANN Mariann: *Nemzetközi erőfeszítések a gyermekek szexuális kizsákmányolásának megelőzésére és kezelésére*. Család, Gyermek, Ifjúság. 2001. 5. lapszám. 49.

⁷⁵ VASKUTI (2018) i.m. 317.

hogy a gyermekotthonok és az illetékes intézményekben dolgozók közlései alapján a gyermek fiú prostitúció ugyanúgy létező jelenség.⁷⁶ Nem ritka, mikor a szökésben lévő fiúgyermek nem mernek visszatérni korábbi környezetükbe, miután egyértelművé tették szexuális irányultságukat, mivel félnek, hogy környezetük nem tolerálná a homoszexualitásukat, így nem ritkán pont a szökés az oka a fiúgyermek nemi kizsákmányolásának.⁷⁷ A fiúk prostituálódása esetén tehát a látencia még a szokásosnál is nagyobb mértékű, ezt a kereskedelmet nagyobb titok és nagyobb szégyen övezi, mint a lánygyermek ilyen jellegű kizsákmányolását. A fiúk nehezebben birkóznak meg lelkiileg a prostitúcióval, a lelki teher vezetheti őket a kemény drogok használatához.⁷⁸

A gyermekotthonok a szexuális gyermekkereskedelemben a legfőbb kibocsátó szerepét töltik be. Milyen tendenciák figyelhetők meg a gyermekotthonokban zajló szexuális kizsákmányolás területén? Az egyik, mikor maguk a bent lakók viszik bele egymást a prostitúcióba, viszont olyan is előfordul, hogy az alkalmazottak közvetítik ki a kiskorúakat az ügyfeleknek. A másik, mikor a kiskorúnak van olyan támogatója, akivel egyfajta érzelmi kapcsolat is kialakul a szexuális mellett, és ez az ember anyagilag támogatja. A harmadik esetben nyilvános helyeken, például parkokban vagy bárókban, illetve az interneten folyik a prostitúció. A negyedik, a legkevésbé észrevehető módszer, amikor a futtatók lakásra közvetítik ki a gyerekeket, ez a módszer a szervezett bűnözés valószínűségét is sokkal inkább magában hordja.⁷⁹

A főként intézetben nevelkedő lányokat érintő prostitúcióra jellemző, hogy a futtatók szerelmet hazudnak, különböző ajándékokat és udvarlási módszereket vetnek be a siker érdekében. A gyermekotthon környezetében nevelkedő fiatalokat a számukra elérhetetlennek tűnő tárgyak, például egy értékesebb mobiltelefon megszerzése is motiválja. Miután a lányok elkezdenek érzelmileg kötődni a futtatókhoz, már könnyűszerrel rá tudják őket venni a prostitúciós tevékenységre. Amikor pedig a megtévesztő hazugság, rábeszélés nem vezet eredményre, a futtatók bevetik az erőszakos kényszerítő módszert, nem egyszer megparancsolva, hogy az érintett lányok új lányokat szervezzenek be a tevékenységbe.⁸⁰ A beszerzett lányok futtatása, akár külföldre való közvetítése egy ponton túl már

⁷⁶ VIDRA-BARACSI-KATONA-SEBHÉLYI (2015) i.m. 147.

⁷⁷ VIDRA-BARACSI-KATONA-SEBHÉLYI (2015) i.m. 155.

⁷⁸ VIDRA-BARACSI-KATONA-SEBHÉLYI (2015) i.m. 200.

⁷⁹ VIDRA-BARACSI-KATONA-SEBHÉLYI (2015) i.m. 191.

⁸⁰ VIDRA-BARACSI-KATONA-SEBHÉLYI (2015) i.m. 192.

könnyen megy, a prostituáltakat hamis papírokkal viszik ki és dolgoztatják illegálisan olyan helyeken, ahol az életkorukat nem ellenőrzik.⁸¹

A legrejtettebb és legszervezettebb forma, mely mögött a leginkább veszélyes bűnszervezetek állnak, amikor a gyermekek nem jelennek meg az utcán, hanem a futtatók viszik őket az ügyfelekhez. Ezeket a fiatal gyerekeket meghatározott címekre, lakásokra szállítják a közvetítő futtatók.⁸²

Az internetes prostitúció pedig napjainkra a gyermekkereskedelem egyik legelterjedtebb formája. Az ilyen prostitúcióhoz használt oldalak többnyire olyan társkereső felületek, ahol ezek a fiatalok keresnek partnert, vagy épp kínálják a szolgáltatásaikat.⁸³

4.4. Az észrevételek összegzése

A szexuális megbetegedések és a szerhasználat, a mentális betegségek, a szorongásos tünetek, a pánik, az alacsony önértékelés mind szerves részei a gyermekprostitúcióban érintett fiatalok személyiségének. Ezekben a gyermekekben téves kép él a férfi és nő közötti viszonyokat illetően. Az életmódjuk okán rögzül bennük, hogy az erőszak és a dominancia természetes velejáró része az emberi kapcsolatoknak, a párkapcsolatoknak.⁸⁴

Az emberkereskedelem és a szexuális kizsákmányolás vonatkozásában a különösen veszélyeztetett helyzetben lévő kiskorú csoportok tekintetében az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága javaslatokat tett azoknak a módszereknek a kidolgozására, melyek abban segítenek, hogy minél könnyebben beazonosíthatók legyenek azok a gyermekcsoportok, akik aktuális élethelyzetük miatt fokozott kockázatnak vannak kitéve. A Gyermekjogi Bizottság javaslatai között szerepelt, hogy az érintett országok biztosítsanak megfelelő támogatást azon gyermekek számára, akik áldozattá váltak,

⁸¹ VIDRA-BARACSI-KATONA-SEBHELYI (2015) i.m. 199.

⁸² VIDRA-BARACSI-KATONA-SEBHELYI (2015) i.m. 198.

⁸³ VIDRA-BARACSI-KATONA-SEBHELYI (2015) i.m. 198.

⁸⁴ VASKUTI (2018) i.m. 322.

ugyanakkor a Bizottság hiányosságként említette meg, miszerint hazánkban e területen nem áll rendelkezésre megfelelő szakembergárda, hiányzik a szükséges stratégia, továbbá azok a kampányok, melyek felhívnák a gyermekek figyelmét a rájuk leselkedő veszélyekre.⁸⁵

5. A gyermekprostitúció elleni fellépés: gyakorlati problémák

A gyermekprostitúció sértettjeinek jó része rejtve marad, többségére nem derül fény a hazai hatóságok előtt. Az áldozattá válás fő okai azok a körülmények, melyek a társadalmi és a gazdasági egyenlőtlenségből fakadnak, szögezi le a gyermekprostitúcióról és a gyermekvédelemről szóló tanulmányában Vaskuti Gergely.⁸⁶ A gyermekekkel szembeni szexuális visszaélés az egyik legsúlyosabb a bántalmazási módok közül.⁸⁷

Felmerül a kérdés, hogy a gyermekvédelmi rendszer tagjai és a hatóságok felismerik-e, ha egy gyermek érintetté válik a prostitúcióban.

5.1. A gyermekjóléti szolgálatok munkája

Mikor felmerül a gyanú a gyermekek prostitúciós tevékenységével kapcsolatban, a gyermekjóléti szolgálatok a rendelkezésre álló adatok alapján nem élnek jelzéssel a gyermekvédelmi jelzőrendszerben érintett szervek felé. A gyermekjóléti szolgálatok nem rendelkeznek sem olyan specifikus ismeretekkel, sem pedig olyan gyakorlati útmutatókkal és szakmai protokollokkal, melyekre a munkájukhoz szükségük lenne a prostitúció feltérképezése érdekében, így az intézkedések

⁸⁵ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 58.

⁸⁶ VASKUTI (2018) i.m. 313.

⁸⁷ KOVÁCS Eszter: *Mit tudunk az intézményben élő gyermekek elleni szexuális bántalmazásról?* Család, Gyermekek, Ifjúság. 2001. 5. lapszám. 32.

meghozatalára nem kerül sor. Tehát hiába lenne meg az akarat, sem megfelelő hatékonysággal, sem megfelelő időben nem tudnak segítséget nyújtani az áldozattá vált gyermekek részére.⁸⁸

A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai részéről hiányoznak a szükséges protokollok, a gyermekvédelmi szakellátás keretében pedig nem tesznek megfelelő lépéseket, továbbá hiányzik a probléma kezeléséhez szükséges tudás is.⁸⁹

5.1.1. A gyermekotthonok tapasztalatai és jelzései

A vizsgálatok szerint, mikor felmerül a gyanú, miszerint a gyermekotthonokban lakó gyermekek szexuális kizsákmányolás áldozataivá váltak, a dolgozók nem jelzik gyanújukat a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjainak.⁹⁰

A gyermekotthonokból való engedély nélküli távozások és a gyermekek prostitúcióba való sodródása között szoros kapcsolat áll, azonban megfelelő eszközök hiányában az otthonok tehetetlenek az ilyen eltávozások megakadályozása tekintetében. Az engedély nélküli eltávozások esetén a prostitúcióba való sodródás a szökés alatt történik meg, melynek kiváltó oka lehet egyrészt, hogy a gyermekek egy része nem akarja elfogadni, hogy bekerült az ellátórendszerbe, másrészt a vágyott szerek használatának igénye motiválja őket, amit a futtatók ki is használnak. Általánosságban minél több időt tölt távol a gyermek a nevelési helytől, annál nagyobb az esély arra, hogy a prostitúcióba való bevonódás megtörtént. Azokban az esetekben, mikor magától visszatér a gyermek a szökést követően a gyermekotthonba, a gyermekvédelmi gyámmal folytatott beszélgetés során megkísérlik feltárni a szökés alatt történt eseményeket, főként, hogy mi vezette a távozásra, hol tartózkodott távolléte alatt, illetve miből fedezte megélhetésének költségeit.⁹¹ A gyermekotthonok nemcsak a kiskorú elmondásából, hanem más forrásokból is információhoz juthatnak, például a rendőrség ad tájékoztatást arról, hogy a gyermek megtalálására milyen körülmények között került sor. Ezen kívül

⁸⁸ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 3.

⁸⁹ VARGA-SABJÁN-SEBHELYI (2018) i.m. 41.

⁹⁰ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 4.

⁹¹ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 19.

állandó kapcsolatban van a szülőkkel a gyermekjóléti alapellátó szervezet, nekik is rendelkezésükre állhat használható információ az elszökött kiskorúról. Amikor felmerül a konkrét gyanú a fiatal prostitúcióba való sodródása kapcsán, a feljelentés, illetve a hatósági eljárás megindítása céljából a gyermekvédelmi gyám teszi meg a szükséges intézkedéseket.⁹² Számos esetben azonban a gyermekotthonok a gyermek által előadottakat veszik figyelembe, mely szerint úgy nyilatkoznak az otthonba való visszakerülésük esetén, hogy nem történt a sérelmükre bűncselekmény a kint töltött idő alatt. Természetesen ezekben az esetekben a nevelők részéről sem érkezik bejelentés, mely prostitúciós tevékenységre vonatkozna.⁹³

5.2. A rendőri szervek intézkedései

A vizsgált eljárások jelentős része ritkán indult a rendőrség saját észlelése alapján, mivel a rendőrségi gárda nem kapta meg a szükséges képzést a felmerülő jelenség felismeréséhez.⁹⁴ Nem volt szakembergárda kiképezve arra, hogy a szexuális bűncselekményekkel érintett sértetteket megfelelően kezeljék, hiányzott a sértett lelkiállapotát figyelembe vevő sértett-központú gyakorlat.⁹⁵

A rendőrség attitűdjére jellemző volt, hogy eleve tagadták, hogy egyáltalán létezik gyermekprostitúció, maximum azt fogadták el, hogy a látencia e téren valós jelenség.⁹⁶ A magas látencia egyik magyarázata véleményük szerint, hogy a tizennégy éven aluli gyerekek nem kerülnek ki az utcára, csak a tizennégy év felettiek. Azokban az esetekben, amikor mégis tényként vették tudomásul a gyermekek részvételével zajló prostitúciót, úgy tekintettek rá, mint önként választott tevékenységre.⁹⁷

⁹² (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 20.

⁹³ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 35.

⁹⁴ NÉMETH Zsolt: *A pedofília értelmezése és kezelése a büntetőjogi reakciók tükrében*. Család, Gyermek, Ifjúság. 2001. 5. lapszám. 5.

⁹⁵ NÉMETH (2001) i.m. 9.

⁹⁶ VIDRA-BARACSI-KATONA-SEBHÉLYI (2015) i.m. 226.

⁹⁷ VIDRA-BARACSI-KATONA-SEBHÉLYI (2015) i.m. 226.

Az Országos Rendőr-főkapitány utasítást adott közzé és szabályozta a fenti problémával összefüggő rendőri fellépést, annak érdekében, hogy az egyes hazai rendőri szervek egységesen lépjenek fel a gyermekkereskedelmet és a gyermekprostitúciót érintő ügyekben.⁹⁸ Az utasítás ad kötelező iránymutatást a rendőrség számára a végrehajtandó feladatokról, amikor a gyermekprostitúcióval összefüggő jogsértésekkel kapcsolatban szükséges intézkedni.⁹⁹

A rendőrség keretein belül működő Robotzsaru adatbázis rögzíti a gyermekkereskedelemmel, gyermekprostitúcióval kapcsolatba hozható külföldről hazahozott gyermekáldozatok számát. Hazánkban a hivatalos statisztika szerint a más országokból Magyarországra hazahozott áldozatok száma nulla volt.

A rendőri szerveknek feladatuk a bűnmegelőzés, ennek a gyermekprostitúcióval kapcsolatban akként tudnak eleget tenni, hogy a leginkább veszélyeztetett csoporthoz tartozó intézetben nevelkedő fiatalok részére előadásokat, megelőző célú, felvilágosító rendezvényeket tartanak, megismertetve velük a rájuk leselkedő veszélyeket. Ennél is jóval többet számít a rendőrök közterületen való aktív jelenléte. A Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főosztályának Gyermek- és Ifjúságvédelmi Osztálya az a szervezeti egység, mely az eltűnt kiskorúakkal kapcsolatos ügyekben ellátja a szakfelügyeletet.¹⁰⁰

Amikor a rendőrhatalóság képviselői intézetből szökött és a szökés alatt prostitúcióba vonódott fiatakorút találnak lakott területen kívül, aki hallgat a futtatója kilétéről, elsősorban a fiatal biztonságos helyre szállítása a cél, ezután értesítést kell küldeniük a gondozó intézetnek, majd kötelesek a gyermek orvosi vizsgálatát kezdeményezni. Kötelességük továbbá a relevanciával bíró adatok begyűjtése, és amennyiben a kiskorú vallomásától bizonyíték várható, kezdeményezik a fiatal kihallgatását, melyet a nyomozási bíró végez. A különleges feltételekkel ellátott gyermek meghallgató szobában való kihallgatást kell preferálni, ezeken a helyeken videofelvételen történik a meghallgatás

⁹⁸ 13/2014. (V. 16.) ORFK utasítás a prostitúcióval összefüggő jogsértések és az emberkereskedelem kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásáról. 3-6.

⁹⁹ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 35.

¹⁰⁰ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 22.

rögzítése, így a későbbiekre való tekintettel megőrizhető és felhasználható. Törekedni kell a gyermek legrövidebb ideig való kihallgatására, lehetőség szerint munkaidőn belül. Mindent meg kell tenniük, hogy fény derüljön a gyermek futtatójának kilétére. Az a személy, aki a gyermek kihallgatását végzi, a gyermekkel lehetőleg azonos nemű, kellő tapasztalattal bíró és megfelelő empátiával rendelkező ember.¹⁰¹

5.3. A gyakorlati tapasztalatok összegzése

Magyarországon, bár folyamatosan csökken a szexuális bűncselekmények száma, ezzel párhuzamosan nőtt a gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmények száma. 2016-ban a gyermekek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmények 33 százalékában a sértett tizenkét éven aluli gyermek volt.¹⁰²

A kiskorúakkal szemben elkövetett bűncselekmények esetén kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése. A gyermekeket óvó általános védelmi kötelezettségből következik, hogy kötelesség a szexuális turizmusban részt vevő gyermekek speciális védelme is.¹⁰³

A fiatalok szexuális kizsákmányolását sok ország nem kezeli annak súlya szerint. Az érintett országokban a civil szervezetek közül kevesen foglalkoznak ezzel a problémával.¹⁰⁴ Az egyes országok kormányai is jelentősen hátráltatják az előrelépést, mivel nem születnek megfelelő intézkedések a szervezett bűnözés felszámolására, így sok esetben megtapasztalói annak, milyen módon válnak gyermekkorú állampolgáraik szexuális rabszolgákká jól csengő hamis külföldi munkaaajánlatok révén.¹⁰⁵

¹⁰¹ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 29.

¹⁰² (i.m.) Általános vita a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről. 1.

¹⁰³ BASSOLA Eszter - LUX Ágnes: *Európa válasza az gyermekekkel szembeni erőszak kérdéseire*. Család, Gyermek, Ifjúság 2009. 6. lapszám. 6.

¹⁰⁴ HARTMANN Mariann: *Nemzetközi erőfeszítések a gyermekek szexuális kizsákmányolásának megelőzésére és kezelésére*. Család, Gyermek, Ifjúság. 2001. 5. lapszám. 52.

¹⁰⁵ HARTMANN (2001) i.m. 53.

A rendőri szervek tájékoztatása alapján a gyermekprostitúció is átszerveződött a civil lakásokba, aminek a felderítése azért is nehéz feladat, mert az ilyen jellegű cselekményekkel kapcsolatos felhívások és felajánkozások indirekt módon jelennek meg, jelíges hirdetések útján, olyan szövegezéssel látnak napvilágot, melyekből nem lehet kétséget kizáró bizonyossággal a konkrét tevékenységre következtetni.¹⁰⁶

Általánosságban az elmúlt évek tapasztalatai alapján, hála a média és a civil szervezetek kampánytevékenységének, a nemi erkölcs elleni büntetendő cselekményekben érintett sértettek jobban megnyíltak és mertek szólni, segítségért folyamodni.¹⁰⁷

Ugyanakkor a vizsgálatok szerint nem érkeznek olyan beadványok a hivatalokhoz - így például az alapvető jogok biztosa sem találkozott vizsgálatok során olyan beadvánnyal - melyben akár kiskorú, akár hozzátartozói, akár konkrét szervek jelezték volna a fiatal prostitúcióban való érintettségét. Tekintettel arra, hogy a bűncselekmény rejtve marad az érintett szervek munkatársai előtt, legtöbbször megragad számukra a gyanú szintjén, amire viszont nem tudnak alapozni, így intézkedéseket sem tesznek.¹⁰⁸

6. Jogesetek a gyermekprostitúció köréből - bírói gyakorlat

Az alábbiakban egy bírósági ítéleten és egy kúriai határozaton keresztül kívánom bemutatni a gyermekprostitúció témakörét érintő, a bírói gyakorlatban megjelenő eseti döntéseket.

106 (i.m.) Az alapvető jogok biztósának Jelentése 30.

107 (i.m.) Az alapvető jogok biztósának Jelentése 22.

108 (i.m.) Az alapvető jogok biztósának Jelentése 6.

6.1. A Budapest Környéki Törvényszék ítéletének megállapításai

A Budapest Környéki Törvényszék B.53/2017/119. számú ítéletében gyermekprostitúció kihasználásának büntetében, társtettesként elkövetett emberkereskedelem büntetében, valamint emberkereskedelem büntetében mondta ki a vádlottak bűnösségét.

Az ítélet indokolása rávilágít, hogy gyermekprostitúció esetében a kitartott még inkább támogatja a prostituáltat, hogy az bevétel szerzésével tartást tudjon biztosítani az elkövető számára.¹⁰⁹ Az indokolás tartalmazza továbbá, hogy az emberkereskedelem büntetével a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak büntette halmazatban áll, a két bűncselekménynek más a védett jogi tárgya, így a többszörös jogtárgysérelem miatt a halmazat valóságos.¹¹⁰

Az ítéletében a bíróság a büntetés kiszabása során figyelemmel volt az európai jogi szabályozásra, főleg az egységes hatékony fellépést tekintve, melyet a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2011/93/EU irányelve, valamint az emberkereskedelem megelőzéséről, az ellene folytatott küzdelemről és az áldozatok védelméről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2011/36/EU irányelve is megkíván; fentiekén kívül a Lanzarote-i Egyezmény is utal a szexuális kizsákmányoló bűncselekmények elszaporodottságára, melyet saját területén a törvényszék hivatalból is tapasztalt.¹¹¹

¹⁰⁹ Budapest Környéki Törvényszék B.53/2017/119. Gyermekprostitúció kihasználásának büntette; társtettesként elkövetett emberkereskedelem büntette; emberkereskedelem büntette. 24.

¹¹⁰ (i.m.) Budapest Környéki Törvényszék B.53/2017/119. 25.

¹¹¹ (i.m.) Budapest Környéki Törvényszék B.53/2017/119. 26.

6.2. A Kúria határozatának lényeges megállapításai

A Kúria Bhar.III.111/2019/8. számú határozata emberkereskedelem büntette és más bűncselekmények miatt felülvizsgálati eljárásban hagyta helyben az ítéletét és mondta ki a vádlottak bűnösségét.

A határozat lényeges eleme, hogy az emberkereskedelem büntettével halmazatban téves a gyermekprostitúció kihasználása büntettének megállapítása.¹¹² A gyermekprostitúció kihasználásának a Btk. 203. § (3) bekezdésében szabályozott tényállása nem a kerítés Btk. 202. §-a szerinti minősített esete, hanem önálló törvényi tényállás. Mivel pedig természetes egységet csak az azonos törvényi tényállásba ütköző magatartások képeznek, így ha az elkövető kitartatja magát felnőtt és tizenennyolcadik életévét be nem töltött prostitúciós tevékenységet folytató személlyel is, a kitartottságnak és a gyermekprostitúció kihasználásának anyagi halmazata jön létre, ami egy-egy rendbeli cselekmény a prostituáltak számától függetlenül.¹¹³

Az indokolás szerint az emberkereskedelemnek a gyermekprostitúció kihasználása büntettével való alaki halmazata csak látszólagos, mivel a több elkövetési körülménynél fogva is súlyosabban minősülő emberkereskedelem mind a kerítői, mind a kitartotti cselekményt konsumálja.¹¹⁴

7. A gyermekprostitúció elleni harc megoldásokat kíván

A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról szóló Kormányhatározat nem nevesíti kifejezetten a gyermekprostitúciót, ugyanakkor tartalmazza, hogy az emberkereskedelem Büntető Törvénykönyvben szabályozott tényállását a prostitúcióhoz kapcsolódó bűncselekmények, illetve mind a szexuális, mind

¹¹² Kúria Bhar.III.111/2019/8. Emberkereskedelem büntette és más bűncselekmények. 14.

¹¹³ (i.m.) Kúria Bhar.III.111/2019/8. 12.

¹¹⁴ (i.m.) Kúria Bhar.III.111/2019/8. 14.

a gyermekek védelmére vonatkozó rendelkezések kiegészítik. Ebből következik, hogy szélesebb körben vannak jelen azok a prostitúciós cselekmények, mint amit a Nemzeti Bünmegelőzési Stratégia lefed.¹¹⁵

A nemzetközi egyezményekben foglaltak tartalma, továbbá az egyezmények szabályozását követő magyar jogszabályok alapján önkéntesség nem létezik a gyermekprostitúció területén, az önkéntes beleegyezés akkor is kizárt, ha a cselekményben részt vevők mindegyike kétséget kizáróan ezt állítaná, ugyanis a kiindulópont minden szabályozás rendszerében az, hogy a kiskorú a cselekményt vagy gazdasági, vagy fizikai, vagy lelki fenyegetés, vagy kényszer hatására végzi, tehát áldozat.¹¹⁶

Az alapvető jogok biztosának vizsgálata egyértelműen leszögezte, hogy hazánkban mindenhol létező jelenség a gyermekprostitúció, még akkor is, ha a cselekményeknek csak kis része jut a hatóságok tényleges látóterébe a nagyfokú látencia miatt.¹¹⁷

A gyermekprostitúció minden kétséget kizáróan az egész társadalmat érintő probléma, nem pusztán a gyermekvédelemmel és az ehhez kapcsolódó alap-és szakellátással kapcsolatos területet érinti, ezért fontos azoknak a lehetőségeknek az ismertetése, melyek a probléma kezelésében megoldásként felmerülhetnek.

7.1. Hatékonyabb együttműködés a jelzőrendszer tagjai között

A gyermekvédelmi szakellátórendszernek nem áll rendelkezésére olyan intézkedési terv, mely a gyermekprostitúciót érintően átfogó iránymutatást kínálna. Nem létezik olyan szakmai protokoll, képzés vagy iránymutatás sem, mely a szakembergárda számára elérhető volna, vagy azokra a kihívásokra kísérelne meg választ adni, melyek a gyermekvédelmi szakellátásban merülnek fel.¹¹⁸

¹¹⁵ 1744/2013. (X.17.) Korm. határozat a Nemzeti Bünmegelőzési Stratégiáról (2013-2023) 1.

¹¹⁶ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 62.

¹¹⁷ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 63.

¹¹⁸ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 67.

A Hatvani Erzsébet, Sebhelyi Viktória és Vaskuti Gergely által jegyzett Gyermekprostitúció visszaszorítása, gyermekkereskedelem című munka kitér arra, hogy a speciálisan erre a célra létrehozott munkacsoportok és fórumok kialakításával megerősíthetővé válna a jelzőrendszer együttműködése.¹¹⁹

7.2. Úgynevezett jó gyakorlatok kidolgozása és alkalmazása

Szükséges olyan átfogó cselekvési tervezetcsomag kialakítása, illetve szakemberek képzése, melyek a gyermekprostitúció megelőzését célozzák, főként, amik a gyakorlatban ténylegesen meg is valósulnak. A meglévő szakmai protokollok és bűnmegelőzési programok felülvizsgálata legalább ennyire szükséges. Üdvözlendő azonban a szakellátási rendszerben tetten érhető haladás, ugyanis az utóbbi években képzés indult az intézményekben gyermekbántalmazás felismerése és kezelése címén, továbbá bevezetésre került a rendkívüli jelentések rendszere. Fentiekén kívül pedig egy budapesti és egy esztergomi gyermekotthonban is sikeres áldozatsegítő és megelőző program indult a gyermekeket interaktív módon bevonva a küzdelembe.¹²⁰

A megelőzési rendszerben a szakmai alapok rendelkezésre állnak, vannak jó gyakorlatnak minősülő modellek, illetve modell kísérletek, továbbá léteznek hazánkban olyan állami egyházi és civil szervezetek, melyek munkájának fontos részét képezi az emberkereskedelemmel és gyermekprostitúcióval kapcsolatos megelőzési tevékenység.¹²¹

Azokra a gyakorlatokra, amiket kipróbáltak a gyermekvédelmi szakellátásban, jellemző, hogy új és hiánypótló módszerek mind szemléletüket, mind gyakorlatukat tekintve, azonban a hiányos dokumentáció révén hatásukat nem mindig lehetséges mérni.¹²² Nagyrészüket nem hitelesített, nincs

¹¹⁹ HATVANI Erzsébet, SEBHELYI Viktória, VASKUTI Gergely: *Gyermekprostitúció visszaszorítása, gyermekkereskedelem*. Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság. Budapest, 2018. 64.

¹²⁰ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 68.

¹²¹ HATVANI-SEBHELYI-VASKUTI (2018) i.m. 64.

¹²² HATVANI-SEBHELYI-VASKUTI (2018) i.m. 94.

hatásvizsgálatuk, azon követelményrendszernek sem felelnek meg feltétlenül, amely elvárt a jó, a működő gyakorlat egyébként általános fogalmi meghatározásánál.¹²³ A gyermekvédelmi intézményrendszerben minden jó gyakorlat, program túljutott már a minősítésen vagy megfelelő tanúsítvánnyal rendelkezik.¹²⁴

A bevált gyakorlatokat maguk a programokat megvalósító intézmények jegyezték le, ajánlották a többi intézmény részére, míg összegyűjtésükről az EMMI és a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság szakmai munkacsoportja gondoskodott.¹²⁵

7.3. A megoldási lehetőségek összegzése

Bár léteznek olyan stratégiák, melyek általános jellegükből fakadóan kapcsolódni tudnak a kiskorúak prostitúciójának megelőzéséhez, mint amilyen például az Emberkereskedelem Elleni Küzdelemről szóló 2013-2016 közötti Nemzeti Stratégia, vagy a 2013-2023 közötti Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia, azonban ezek átfogó jellegükből adódóan nem pont a gyermekprostitúciót helyezik a figyelmük középpontjába.¹²⁶

Az Emberkereskedelem Elleni Küzdelemről szóló 2020-2023 közötti Nemzeti Stratégia konkrét stratégiai célkitűzései között szerepel az emberkereskedelem tizenhét év alatti áldozataira fordított kiemelt figyelem, a szexuális kizsákmányolás terén az áldozattá válás megelőzése érdekében az internetes lehetőségek kihasználása, az ismert áldozatok védelmének nyomon követését szolgáló utánkövető rendszer működtetése, az emberkereskedelem témájának a közoktatási tananyagba való beépítése.¹²⁷

¹²³ HATVANI-SEBHELYI-VASKUTI (2018) i.m. 94.

¹²⁴ HATVANI-SEBHELYI-VASKUTI (2018) i.m. 97.

¹²⁵ HATVANI-SEBHELYI-VASKUTI (2018) i.m. 98.

¹²⁶ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 67.

¹²⁷ 1046/2020. (II. 18.) Korm. határozat az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló 2020-2023 közötti nemzeti stratégiáról, valamint annak végrehajtását szolgáló, 2020-2021 közötti időszakban végrehajtandó intézkedési tervről. 1. melléklet. 1-3.

Megoldásként kínálkoznak továbbá a témára vonatkozó ismeretterjesztő kampányok, továbbképzések szervezése, a civil szervezetekkel való együttműködés, a nemzetközi kapcsolatok felhasználása a harcban.¹²⁸

A megoldási lehetőségek rögzös útján a gyermekek szempontjából a legfontosabb olyan lehetőségek létrehozása, melyek mentén a kiskorúak tudják, hogy hova mehetnek azokkal a gondjaikkal, amiket nem tudnak elmondani. Végző soron a velük foglalkozó gyermekvédelmi szervezetek feladata számukra olyan hangulatot és helyet teremteni, ahol bátran elmondhatják az őket ért traumákat, amire máshol nincs bátorságuk, lehetőségük.¹²⁹

Nagy szükség volna továbbá államközi egyezményekre, valamint oktató kampányokra, illetve olyan anyagi és humán erőforrásokra, melyek által a szexuális kizsákmányolás gyermekáldozatainak kellő időben való megelőző felvilágosításának elvégzése lehetővé válik, illetve amennyiben a megelőzés elkészett, a gyógyulást és a társadalomba való ismételt beilleszkedést segítik, megelőzve ezzel egy esetleges újabb áldozati szerepet.¹³⁰

8. Konklúzió

A gyermekek könnyen befolyásolhatóak, tekintve életkorukat, kevés tapasztalatukat, kiszolgáltatottságukat és befolyásolhatóságukat, ezért a felnőttek védelmére és gondoskodására van szükségük. Mivel a gyermekek és felnőttek viszonya a viszony természetéből adódóan nem egyenrangú kapcsolat, ezért a felnőttek részéről visszaélésre adhat lehetőséget. A visszaélés egyik formája a gyermekprostitúció, ami káros a gyermek fejlődésére.¹³¹

¹²⁸ (i.m.) Az alapvető jogok biztosának Jelentése 68.

¹²⁹ NEMÉNYI Eszter: *Titoktartás vagy jelentési kötelezettség gyermekek szexuális bántalmazása esetén*. Család, Gyermekek, Ifjúság. 2001. 5. lapszám. 77.

¹³⁰ HARTMANN (2001) i.m. 53.

¹³¹ GÁL (2013) i.m. 6.

Szomora Zsolt álláspontja szerint a nemiség kizárólag abban az esetben nem sérti a gyermek érdekeit, ha abban saját kedvére, örömeire vesz részt. A prostitúció esetében értelemszerűen ilyenről nem lehet szó, mert ott a gyermeket az őt erre rávevő fél rábíró magatartása, valamint a haszonszerzés motiválja. Amennyiben a fiatalok személyek befolyástól mentesen, maguk döntenek a prostitúció tevékenység folytatásáról, abban az esetben szexuális önrendelkezésük ugyan nem sérül, viszont ettől a kizsákmányolás éppúgy megvalósul. A nemzetközi szabályozás ebből indul ki, következésképpen még ezekben az esetekben is szükség van jogi védelemre, büntetőjogi szabályozásra.¹³²

A bűnügyi nyilvántartásról szóló törvény módosításával létrehozásra kerülhetne egy interneten is kikereshető nyilvántartás azokról a személyekről, akik szexuális bűncselekményt gyermekek sérelmére követtek el. Ezen a felületen a szülők ellenőrizni tudnák gyermekük közelében azokat, akikkel szemben felmerült gyermekek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmény vádja. A javaslat szerint ez a rendszer meggátolhatná, hogy ilyen személyek ismételten gyermekek közelébe kerüljenek, és ha az intézményrendszer nem tud lépni, végső soron a szülő tudná ezt helyettük cselekedni. A gyermekek szexuális bántalmazásáról szóló, 2011-es európai parlamenti és tanácsi irányelv például ebben a témában rendelkezik arról, hogy a tagállamok az irányelvben rögzített bűncselekmények miatt elítélt személyeket felvehetik a szexuális bűnözőkről vezetett nyilvántartásba. Ilyen nyilvántartás több országban is sikeresen működik jelenleg.¹³³

Megoldási lehetőségek lehetnek még a gyermekprostitúció leküzdésében az előző fejezetekben már felvázolt lehetőségek is, tehát a hatékonyabb együttműködés a gyermekprostitúcióban érintett jelzőrendszerek tagjai között, a ténylegesen jól funkcionáló jó gyakorlatok alkalmazása, a gyermekek kellő időben, megfelelő kommunikációs csatornákon keresztül történő tájékoztatása a prostitúcióba sodródáshoz vezető lehetséges veszélyforrások tekintetében, informálás a már prostituálódott fiataloknak a társadalomba való visszaintegrálódási lehetőségekről a visszasodródás elkerülése

¹³² GÁL (2013) i.m. 7.

¹³³ (i.m.) Általános vita a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről 2.

érdekében, továbbá hatékonyabb nemzetközi együttműködés a gyermekprostitúcióban érintett államok között a szervezett gyermekkereskedelem felszámolására.

A gyermekek védelmében álláspontom szerint akkor lehetséges csak igazán hatékonyan fellépni, ha egyszerre van jelen állami, hatósági és társadalmi kontroll, hiszen a gyermekek szexuális önrendelkezése sérthetlenségének tekintetében talán a legkevésbé jöhet létre vita bármilyen szinten, a gyermekek mindenek felett álló érdekének és önrendelkezésének védelme olyan közös felelősség, amely az állami szervek és a szülő felelősségét meghaladóan egyben egyszersmind minden emberi lény felelőssége is.¹³⁴

¹³⁴ (i.m.) Általános vita a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről 1.

Felhasznált irodalom

- BASSOLA Eszter - LUX Ágnes: *Európa válasza az gyermekekkel szembeni erőszak kérdésére.* Család, Gyermek, Ifjúság 2009. 6. lapszám.
- CSAPUCHA Bernadett: *A gyermekpornográfia hazai büntetőjogi szabályozása, s a jelenség ellen folytatott küzdelem a nemzetközi dokumentumok tükrében.* Büntetőjogi Szemle 2020/1.
- GÁL Andor: *A Debreceni Ítéltábla harmadfokú döntése a kerítésről. A gyermekprostitúció kizsákmányolásának büntetőjogi megítélése a gyakorlatban.* JeMa hallgatói különszám 2013.
- GÁL Andor: *A gyermekprostitúció anyagi büntetőjogi kérdései, különös tekintettel az ügyfél cselekményére.* De iurisprudentia et iure publico Jog- és Politikatudományi Folyóirat VII. évfolyam, 2013/2. szám.
- HARTMANN Mariann: *Nemzetközi erőfeszítések a gyermekek szexuális kizsákmányolásának megelőzésére és kezelésére.* Család, Gyermek, Ifjúság. 2001. 5. lapszám.
- HATVANI Erzsébet, SEBHELYI Viktória, VASKUTI Gergely: *Gyermekprostitúció visszaszorítása, gyermekkereskedelem.* Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság. Budapest, 2018.
- HERCZOG Mária: *Kinek fáj a szexuális abúzus?* Család, Gyermek, Ifjúság. 2001. 5. lapszám.
- KOVÁCS Eszter: *Mit tudunk az intézményben élő gyermekek elleni szexuális bántalmazásról?* Család, Gyermek, Ifjúság. 2001. 5. lapszám.
- KRÁNITZ Mariann: *A gyermekek szexuális kizsákmányolása: prostitúció, pedofília, pornográfia.* Belügyi Szemle. 2000/4-5.
- NAGY Alexandra: *A szexuális önrendelkezés és a büntetőjog, különös tekintettel a bírói gyakorlatra.* Miskolci Jogi Szemle 14. évfolyam (2019) 1. szám 1. kötet.
- NÉMEDI Márk: *Változások a gyermekpornográfia szabályozásában Magyarországon és az Európai Unióban.* Pisa. 2016. Jogi Fórum Publikáció.
- NEMÉNYI Eszter: *Titoktartás vagy jelentési kötelezettség gyermekek szexuális bántalmazása esetén.* Család, Gyermek, Ifjúság. 2001. 5. lapszám.
- NÉMETH Zsolt: *A pedofília értelmezése és kezelése a büntetőjogi reakciók tükrében.* Család, Gyermek, Ifjúság. 2001. 5. lapszám.
- NÉMETH Zsolt: *Új jelenségek a bűnözésben: pedofília és fiatalkori prostitúció.* Belügyi Szemle. 1997. október.

- SZOMORA Zsolt: *Megjegyzések az új Büntető Törvénykönyv nemi bűncselekményekről szóló XIX. fejezetéhez*. Tanulmányok. 2013. 11. szám.
- SZOMORA Zsolt: *A nemi bűncselekmények alapkérdései*. Rejtjel, Budapest, 2009.
- SZOTYORI NAGY Viktória: *Az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága által kijelölt különleges megbízott 2006-os Jelentése gyermekek eladása, gyermekprostitúció és gyermekpornográfia ügyeiben*. Család Gyermek Ifjúság XVI. évfolyam 2007/5.
- TAMÁSI Erzsébet: *Tiltás vagy támogatás. Idealizmus vagy realitás. A prostitúció szabályozásának alternatívái*. Magyar Jog. Ötvenkilencedik évfolyam 6. szám. 2012. június. Főszerkesztő: NÉMETH János.
- VARGA-SABJÁN Dóra - SEBHELYI Viktória: *Gyermekeprostitúció - Magyarországi helyzetkép emberi jogi és pszichológiai nézőpontból*. Fundamentum /2018. 1. szám.
- VASKUTI Gergely: *A gyermekeprostitúció kriminológiai és jogi megközelítésben; gyermekeprostitúció és gyermekvédelem Magyarországon*. Család és családtagok. Jogági tükröződések. Szerkesztette: SZEIBERT Orsolya. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2018.
- VIDRA Zsuzsanna, BARACSI Kitti, KATONA Noémi és SEBHELYI Viktória: *Gyermekekereskedelem Magyarországon: Szexuális kizsákmányolás, koldultatás és zsebtolvajlásra kényszerítés*. Felelős szerkesztő: JAKOBS Lilla. Közép-európai Egyetem Közpolitikai Tanulmányok Központja. Budapest, 2015.

Felhasznált jogforrások

- Magyar jogszabályok
- 1046/2020. (II. 18.) Korm. határozat az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló 2020-2023 közötti nemzeti stratégiáról, valamint annak végrehajtását szolgáló, 2020-2021 közötti időszakban végrehajtandó intézkedési tervről.
- 13/2014. (V. 16.) ORFK utasítás a prostitúcióval összefüggő jogsértések és az emberkereskedelem kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásáról.
- 1351/2013. (VI.19.) Korm. határozat Az Emberkereskedelem Elleni Küzdelemről szóló 2013-2016 közötti Nemzeti Stratégiáról.
- 1744/2013. (X.17.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013-2023)

- 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről.
- 1999. évi LXXV. törvény a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról.
- 2006. évi CI. törvény az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezmény kihirdetéséről.
- 2009. évi CLXI. törvény a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló, a Gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv megerősítéséről és kihirdetéséről.
- 2009. évi CLXI. törvény indokolása a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló, a Gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv megerősítéséről és kihirdetéséről.
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről. (Btk.)
- 2012. évi CCXXIII. törvény a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról.
- 2015. évi XCII. törvény az Európa Tanácsnak a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelméről szóló Egyezménye kihirdetéséről, valamint ezzel összefüggésben egyes törvények módosításáról.
- 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról. (Be.)
- 2020. évi V. törvény az emberkereskedelem áldozatainak kizsákmányolása elleni fellépés érdekében szükséges egyes törvények módosításáról.
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény.
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény.
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény. (Szabs. tv.)
- Magyarország Alaptörvénye.
- Nemzetközi joganyag
- 182. sz. Egyezmény a gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltásáról és felszámolására irányuló azonnali lépésekről.
- A gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló, a Gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv.

- A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény.
- A Régiók Bizottsága (2010/C 141/10) véleménye a gyermekek szexuális zaklatása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, illetve az emberkereskedelem elleni küzdelemről és az áldozatok védelméről.
- Az Európai Parlament és a Tanács 2011/36/EU irányelve (2011. április 5.) az emberkereskedelem megelőzéséről, az ellene folytatott küzdelemről és az áldozatok védelméről.
- Az Európa Parlament és a Tanács C1 2011/93/EU Irányelve (2011. december 13.) a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a 2004/68/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról.
- Az Európa Tanács Egyezménye A gyermekek védelméről a szexuális kizsákmányolás és a szexuális bántalmazás ellen (Lanzarote-i Egyezmény).
- Az Európa Tanács 2004/68/IB kerethatározata a gyermekek szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről.
- Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (2009/C 317/07) véleménye A gyermekek megóvása az utazó szexuális bűnelkövetőktől.
- Az Európai Parlament (2010/C 67 E/06) ajánlása küzdelemről a gyermekek szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia ellen.
- Az Európai Parlament 2008. január 16-i (2009/C 41 E/04) állásfoglalása az EU gyermekjogi stratégiája felé (2007/2093(INI)).
- Az Európai Parlament 2014. február 26-i (2017/C 285/11) állásfoglalása a szexuális kizsákmányolásról és a prostitúcióról, valamint ezeknek a nemek közötti egyenlőségre gyakorolt hatásáról (2013/2103(INI)).
- Egyéb (jog)források
- Általános vita a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló T/16365. javaslatról. Wolters Kluwer Jogtár.
- Általános vita az emberkereskedelem áldozatainak kizsákmányolása elleni fellépés érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló T/9280. törvényjavaslatról. Wolters Kluwer Jogtár.

- Az alapvető jogok biztosának Jelentése az AJB-1485/2018. számú ügyben. Budapest, 2018. március.
- Bárd Petra - Borbíró Andrea - Csemáné Váradi Erika - Farkas Ákos - Finszter Géza - Fliegauf Gergely - Gosztonyi Márton - Gönczöl Katalin - Görgényi Ilona - Győry Csaba - Inzelt Éva - Kerezsi Klára - Kiss Tibor - Korinek László - Köhalmi László - Kulcsár Gabriella - Lévy Miklós - Nagy Tibor - Parti Katalin - Podoletz Léna - Ritter Ildikó - Rosta Andrea - Szabó Judit - Tóth Mihály - Vig Dávid - Virág György - Zséger Barbara: Kriminológia. Wolters Kluwer Jogtár.
- Bereczki Ildikó: Gyermeki jogok a szülői felelősségről szóló nemzetközi magánjogi szabályozás perspektívájából. (PhD értekezés) Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest, 2020. Wolters Kluwer Jogtár.
- Budapest Környéki Törvényszék B.53/2017/119. Gyermekprostitúció kihasználásának büntette; társtettesként elkövetett emberkereskedelem büntette; emberkereskedelem büntette.
- Jogszabálytükör Büntető Törvénykönyv 2012 → 1978. Vaskuti András. Wolters Kluwer Jogtár.
- Jogszabálytükör Büntetőeljárás 2017 → 1998. Miskolczi Barna / Vida József / Karner Zsanett. Wolters Kluwer Jogtár.
- Kúria Bhar.III.111/2019/8. Emberkereskedelem büntette és más bűncselekmények.
- Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának véleménye 2020.El.II.JGY.B.2. az emberkereskedelem értelmezésével kapcsolatos bírói gyakorlata. Wolters Kluwer Jogtár.
- Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez. Szerkesztette: Karsai Krisztina. Wolters Kluwer Jogtár.
- Nagykomentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez. Főszerkesztő: Polt Péter. Wolters Kluwer Jogtár.
- Nagykomentár a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényhez. Wolters Kluwer Jogtár.

Felhasznált határozatok

- BH 1997.6.

- BH 1999.399.
- BH 2001.563.
- BH 2002.1.
- BH 2003.8.
- BH 2003.142.
- BH 2004.131.
- BH 2004.217.
- BH 2010.86.
- BH 2012.145.
- BH 2013.85.
- BH 2017.286.
- BH 2018.38.
- BH 2019.96.
- BH 2020.95.
- BH 2021.1.
- BH 2021.190.
- BH 2022.145.
- EBH 2016.B.7.